

**Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України
Лодзинський університет
Шуменський університет
імені Єпископа Костянтина Преславського**

СВІТ МОВИ – СВІТ У МОВІ

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної наукової конференції 27 жовтня 2023 р.

Київ – 2023

УДК 811
ББК 81.2

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету
іноземної філології Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 14 грудня 2023 р.)

Світ мови – світ у мові: матеріали VII Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 27 жовтня 2023 р.; Український державний університет імені Михайла Драгоманова): тези доповідей / уклад. І. В. Воловенко, Т. В. Слива; за заг. ред. Ю. В. Кравцової. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 285 с. електронне видання

ISBN 978-966-931-299-0

Збірник містить тези доповідей учасників наукової конференції, де розглядаються актуальні проблеми історичного розвитку мови, взаємозв'язку мови та мислення, мови як феномена культури, її ролі в міжкультурній комунікації, мовної семантики, лексико-граматичних інновацій, функціонування мовних засобів у різних типах дискурсу, сутності мовної особистості, прикладні аспекти вивчення мови.

Призначено для філологів – учених, викладачів, студентів.

ISBN 978-966-931-299-0

© Автори статей, 2023

© Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, 2023

impact on public consciousness. From the linguistic point of view, this type of discourse remains an important object of study, for it reveals the complexity of speech strategies implementation and the language impact on political activity. Therefore, the study of this discourse type helps to better understand the mechanisms of influence of the language polysystem on the formation of political beliefs and perception of social phenomena, which, in turn, can affect political decisions and the development of society as a whole. In addition, the analysis of political Internet discourse highlights the dominant speech and communication strategies of political actors, the peculiarities of influencing political decisions and shaping public consciousness. At the same time, being a dynamic phenomenon that is constantly evolving with the use of new technologies (in particular, artificial neural networks), our future research will focus on the impact of artificial intelligence, analysis of speech bots, and development of methodologies for detecting false data in the political online discourse.

References:

1. *Bagchi K., Banker E., Ogunleye I.* Disrupting the Narrative: Diving Deeper into Section 230 Political Discourse. The Center for Growth and Opportunity. 2023. URL: <https://goo.su/IrNLpN>
2. *Chaves-Montero A.* Social Services and Twitter: Analysis of Socio-Political Discourse in Spain from 2015 to 2019. Sustainability. 2023. Volume 15, Issue 4. URL: <https://goo.su/neFjrnT>
3. *Kuchina D. D.* Metaphor as Invective in the Genre of Internet Commentary: A Focus on German Political Discourse. Professional Discourse & Communication. 2023. Volume 5, Issue 3. P. 61–75. URL: <https://goo.su/rILi>
4. *Longo G. M.* The Internet as a social institution : Rethinking concepts for family scholarship. Family Relations. 2023. Volume 72, Issue 2. P. 621–636. URL: <https://goo.su/5G7WP>
5. *Rajandran K., Lee C.* Politics in Malaysia: A discourse perspective. Discursive approaches to politics in Malaysia: Legitimising governance. Singapore: Springer, 2023. P. 1–15. URL: <https://goo.su/dxqjyV>

М. І. Жадлун
Дніпро, Україна

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ОБРАЗУ ПАРИЖАНКИ В РОМАНІ І. КАРПИ «ДОБРІ НОВИНИ З АРАЛЬСЬКОГО МОРЯ»

З часу публікації роману сучасної української письменниці І. Карпи «Добрі новини з Аральського моря» (2019) текст твору потрапив у площину філологічного осмислення О. Деркачової [1],

М. Крупки [3], І. Лоцинової [4], Р. Тхорук [5]. Проте проблема вербалізації образу парижанки як досить упізнаваної представниці французької етнокультури залишилася поза увагою науковиць, що стало поштовхом до її дослідження.

Спираючись на авторське змалювання узагальненого портрета парижанки у «Добрих новинах з Аральського моря», ідентифікуємо її як жінку французького походження, корінну мешканку Парижа, репрезентантку неспорідненого для українців етнокультурного простору. Зауважимо, що І. Карпа довгий час проживає у столиці Франції, що дає підстави вважати створений нею образ реальним, сучасним і типізованим.

Ретельне студіювання твору мисткині дало змогу виокремити текстові фрагменти, в яких об'єктивовано аналізований жіночий образ, зафіксувати його номінації, а саме *парижанка, французка, жінка, бабуся, власниця*, а також оприявнити низку його конститутивних ознак, із-поміж яких:

1. Візуальний портрет (привабливість, вік, зачіска, одяг, взуття): *Богдана ... не була ні менш гарною, ні менш упевненою в собі, аніж ці парижанки* [2, с. 126]; *Маша провела очима красиву парижанку років тридцяти п'яти: волосся абияк заколоте, легкі туфлі на босу ногу, шовкова сукня, кардиган* [2, с. 124]; *Красива жінка зі скуйовдженим волоссям ... парижанка ... з ніг до голови вбрана у традиційний паризький чорний колір...* [2, с. 321]; *Коротковолоса, в традиційному для Парижа чорному одязі й із типовою паризькою посмішкою, яку тут носять так само, як білі кросівки під сукню* [2, с. 236].

2. Зовнішня і внутрішня свобода: *Французи називають це «мати чи не мати клас» – і для тих, хто його має, неважливо, скільки коштує твій одяг. Парижанка носить «Монопрі» з такою гідністю, наче це Chanel. А Chanel – із такою легкістю, наче це «Монопрі»* [2, с. 288]; *Одного Маша поки не могла собі дозволити: отак-от запросто накинути плащ на піжаму, щоби вийти до кав'ярні біля дому, як то роблять парижанки* [2, с. 453]; *Вона не була схожа на всіх цих парижанок, що змалечку привчилися добре porter son âge («Porter son âge» – фр. «носити свій вік» – французький вираз, що характеризує здатність людини приймати чи ні свій біологічний вік, носити роки з достоїнством чи «молодитися», виглядати насправді молодшим чи зарано постарішати* [2, с. 467]); *... французки починають фарбуватися і носити підбори після сорока. Бо доти впевнені, що і природної краси їм вистачає. А в 40 нарешті приходить спокійне прийняття себе* [2, с. 466–467].

3. Стереотипне сприйняття парижанок: *Маша прочитала в інстаграмі Вікі Бекхем, що щастя істинної парижанки – носити*

плац Burberry, а під ним не носити нічого. Маша дуже хотіла бути істинною парижанкою. Вона теж щосили постила багети, чашечки кави на терасі, капелюшки, овочеві ятки на базарі й кроликів на моріжку біля Інвалідів. ... це життя непересічної особистості з вишуканим смаком та елегантними думками [2, с. 45]; Блідо-блакитний мопед «Веспа» стояв спокійно з учорашнього вечора. ... тепер вона справжня інстаграмна парижанка. У Burberry й на «Весні» [2, с. 17].

4. Уміння бути гарною господинею: *«Базарний день – святе для парижанки [2, с. 384]; ...парижанка з повними руками продуктових пакунків... [2, с. 232]; Але бідна Луїза переймалася через свої кулінарні не-здібності («Я єдина тут в родині, хто не вміє готувати! Дуже неправильна французка!») [2, с. 220].*

5. Дотримання родинних ритуалів: *...ці парижанки ... вони були місцевими. А отже, у них є мама, яка їх fait chier («Fait chier» – фр. «вибішує» [2, с. 126]), але яку вони бачать регулярно. І є недільний обід з трьох страв і сиру, на який їх чекають... [2, с. 126].*

6. Ставлення до дружби: *...ці парижанки ... у них є ... оці-ось подруги ще з коледжу, з якими можна прогулювати пари у кав'ярні просто посеред понеділка [2, с. 126]; ...французки, наплівши їй, яка вона прекрасна, які у них спільні погляди і пообіцявши разом пообідати на наступному тижні, зникають безвісти. То батько захворів, то непередбачувана нарада, то ще сто тисяч причин [2, с. 319].*

7. Повага до особистих кордонів інших людей: *А так спробуй глянь комусь у вічі – навіть ті жіночки, які ввічливо при цьому посміхнуться, однаково нервовим жестом поправлять собі гудзика чи окуляри. Погляд не може тривати довше, аніж кілька секунд [2, с. 409]; ...Богдана вперлася поглядом у жінку років сорока. Та якраз сповільнилася і з цікавістю розглядала Богдану. ... Жінка, заскочена зненацька, швидко взялася пояснювати: – Я дивилася на вашу потилицю – у вас така гарна будова потилиці! [2, с. 236].*

8. Любов до тварин як прояв гуманності: *Собака ганялася за чайками, парижанка гукала її час від часу на ім'я, і собака щоразу поверталася. Жінка ... то ухилялася від собачих радісних стрибків, то сама кликала її, щоби потріпати за вухами й поцілувати в шляхетний писок [2, с. 322].*

9. Упереджене ставлення до іноземців: *...власники паризького житла не дуже охоче здавали його іноземцям. ...в цю графу неблагоннадійності міг потрапити хто завгодно: від індонезійця до американця. Тут уже розігрувалася лотерея стереотипів і особистих вподобань... Власниця квартири біля театру Одеон у 6-му була*

прекрасною натхненою жінкою, і щиро вибачалася, коли здала квартиру з балконом не Риті [2, с. 33–34].

10. Нехтування загальноприйнятими правилами дорожнього руху: *Маша не дуже любила перебігати на червоне, як це робили парижани. От і зараз одна добре вдягнена бабуся кинулася буквально під колеса мотоциклістові [2, с. 122].*

Досліджуваний текстовий матеріал показав, що лексико-семантична портретизація образу парижанки в романі І. Карпи «Добрі новини з Аральського моря» вміщує її візуальну (зовнішня привабливість, вік, зачіска, уподобання в одязі та взутті), соціальну (повага до особистих кордонів оточуючих, можливість порушення обов'язків пішоходів) та моральну репрезентацію (взаємини в родині, ставлення до подруг, представників інших національностей, тварин). Зазначимо, що письменниця часто змальовує сучасну парижанку через її зіставлення або протиставлення з українками. Виокремлені вербальні характеристики мешканки французької столиці вважаємо визначальними ознаками лінгвокультурного типу парижанки в мовотворчості І. Карпи. Надалі доцільно розглянути аналізований жіночий образ у паризьких текстах інших українських авторів задля ґрунтовнішого моделювання образу парижанки в мовній свідомості українців.

Література:

1. *Деркачова О.* Паризький простір у творчості сучасних українських письменників: спроба самоідентифікації. Ідентичність: текстуальні виміри: колективна монографія. За ред. О. Бігун. Івано-Франківськ: Вид-ць Кушнір Г. М., 2021. С. 27–47.
2. *Карпа І.* Добрі новини з Аральського моря. Київ: Книголав, 2019. 592 с.
3. *Крупка М. С.* Жіночий персонаж як alter ego авторки у романі Ірени Карпи «Добрі новини з Аральського моря». Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 11(79). С. 163–165.
4. *Лоцинова І. С.* Оказіоналізми в романі Ірени Карпи «Добрі новини з Аральського моря». Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах: XI Міжнар. наук. конф.: матеріали. Уклад. і заг. ред. О. К. Куварова. Дніпро, 2023. С. 98–101.
5. *Тхорук Р. Л.* Тероризм, війна та еміграція в романі Ірени Карпи «Добрі новини з Аральського моря». Україна у Світових війнах та локальних конфліктах ХХ – на початку ХХІ ст.: зб. матеріалів. Харків: ХНУРЕ, 2019. С. 95–97.